

nejši vtisk. Od ust do ust se razlega sedaj sama pohvalna beseda, a mlada srca prekipajo radosti in sreče! Čuti je tudi vzklile materialne barve: „Ah, kako dobro in bogato smo se najedli!“ — Kdor ve, kako skopi so grizljaji kruha večine naših tržaških otrok, ta umeje tudi ta izraz veselja! Oni, ki niso bili deležni te harmonije dušnih in telesnih užikov, jih srečnikom niso nevoščljivi, ampak si žele biti tudi sami kdaj prisotni ob tolikih dobrotah. Naj se slej ali prej izpolnijo njihove želje! Slovenskemu našemu učiteljstvu pa, ki je zamislilo to gostovanje ter ga brezhibno in najuspešnejše izvedlo, bodi izrečena hvala in priznanje!

— **V kraljestvu palčkov**, Levstik in Župančič. O gostovanju tržaške slovenske mladine v Ljubljani je priobčil tudi ljubljanski „Slovenec“ daljšo oceno, ki jo je spisal in podpisal prof. Adolf Robida. Ocena go-gori, da je igro spisal Levstik, ne pa Župančič, ker je formalna, ne pa umetniška. Vsekakor je hotel gospod ocenjevalec v svojo recenzijo položiti iskro duhovitosti, ki pa je — ne da bi zažarela v namišljenem učinku — ugasnila v vprašanju: Kaj imata Levstik in Župančič opraviti z gledališko igro? Niti eden niti drugi ni napisal nobene gledališke igre, torej stojte Ribičičevi Palčki izven Levstikove formalnosti in Župančičeve umetnosti, zakaj z merilom otroških pesmi ni presojati gledališke igre, če-tudi je napisana za otroke. To je ravno tako, kakor bi hotel botanik po rožici, ki sem jo vzgojil v lončku na oknu svojega stanovanja, presojati sosedov cvetličjak! Treba je torej umerjenosti tudi tam, kjer kličemo duhovitost na pomoč, ako želimo povedati nekaj posebno originalnega! Sicer pa niso Levstikove otroške pesmi zgolj formalno lepe, nego oklepa forma premnogo umetniške krasote. Na slavo enemu ne smemo vsega drugega zametati! — V ostalem pa je Robidava kritika strogo stvarna, zato simpatična, dasi ni v njej besedice o šolah Družbe sv. Cirila in Metoda. Ali se je to zgodilo namenoma ali slučajno — tega ne vemo.

Istrske vesti.

— **Hrvatski jezik v Istri.** Puljski „Hrvatski list“ piše: Pred par meseci je pričel državni pravdnik v Pazinu dostavljati sodiščem svoje predloge v nemškem jeziku. Pri tem se zdi, da so njegovi predlogi tudi za stranke, a ne samo za preiskovalne sod-nike. Upamo, ker je opustila vlada misel o oktroiranju državnega, oziroma posredoval-nega jezika, da nam prizaneša tudi državno pravdnitvo z oktroaji. To se razume, da vlagajo sodišča na državnem pravdnitvu svoje predloge v deželni jezik. To je tudi prav in zakonito.

Splošni vestnik.

— **Turški jezik kot učni predmet v višjih razredih ljudskih šol v Nemčiji.** Narodni zastopnik v hesenskem deželnem zboru poslanec Henrich je stavil predlog, naj se pozove državna oblast, da se uvede turški jezik kot neoblegatni predmet v višjih raz-redih ljudskih šol v Nemčiji. Utemeljuje svoj predlog je trdil Henrich, da so razlogi zanj jasni, če se pomisli, v kako tesno in živahno trgovsko zvezo bo stopila po vojni Nemčija s Turčijo, ko bo drdral vlak iz Berolima v Bagdad in odtod po Tigrisu in Schatt-el-Arabu do obali perzijskega morskega zaliva.

† **Anton Svetina.** Dne 31. maja t. l. je umrl po daljšem bolehanju v 68. letu svoje starosti v Pliberku na Koroškem g. Ant. Svetina, c. kr. notar. Rajni je prej 10 let služboval na Vranskem, od koder je imel tudi svojo ženo Poldiko, sestro soproge našega tamošnjega tovariša, nadučitelja Iv. Kramarja, iz ugledne obitelji Šentakove. — Pokojni Svetina je v prvi dobi svojega moštva deloval kot ljudski učitelj — bil je rodom koroški Slovenec — ter se je šele pozneje poprijel juridičnih studij. Bil je splošno priljubljen zaradi svoje lju-domilosti in plemenitega svojega značaja. — Bodi mu ohranjen tudi med nami blag spomin!

Književnost.

Dodatek k A. Sičevi oceni prof. Sucherjeve metodice knjige „Das Zeichnen in der Volksschule“. Nekateri pomanjkljivosti novjših risarskih navodil. Glavna napaka je pač ta, da avtorji stavijo

*) Bele vrane res, a nahajajo se vendar! Zgled: Pisec teh vrstic je bil pred nekaj meseci pri dr. Globočniku v Kranju. Zdravnik mu je med drugim nasvetoval, naj ne je preveč kruha. Sme-hljaje povem zdravniku, da bi ga rad jedel, če bi ga le imel. „Kruha nimate?“ se začudi doktor. „Nad mesec dni ga že nisem jedel!“ — Ko sem hotel plačati, pripomni vril mož: „Pustite to, jaz imam do-volj denarja, a učitelju, pionirju prosvete, ne računam ničesar, ker poznam njegove razmere!“ — Čast in slava takemu zdravniku! — P. s.

prevelike zahteve na učence. Navadno je tvarina za eno celo šolsko leto previsoko vzeta. Najdemo pa tudi rastlinske ornamente, ki so namenjene učencem 5. razreda, ki pa delajo še težave manj nadarjenim učencem 8. razreda. Nemec pravi o takem postopanju: „Es wurde über das Ziel geschossen. Drugi nedostatek je ta, da so risbe (vzorci) izde-lani v premajhni meri. Če tudi te risbe ne dobe učenci v roke, je marsikatera tudi za učiteljevo oko premajhna in vsled tega tudi premalo razločna, tako — da jo le težko porabi pri risanju na šolski deski, zlasti velja to za rastlinske ornamente, ki jih učenci ne morejo risati brez učiteljevega navodila na tabli. Ako pogledamo starejše risarske predloge, n. pr. „Herdtle, Vor-lagenwerk für den Elementarunterricht im Freihandzeichnen, 60 Blätter in Folio, 24 Blätter Farbendruck“ ali pa „Petrina, Polychromie — Ornamentik des klassischen Altertums“ — se ne moremo preveč naču-diti natančnosti in dovršenosti posameznih risb. To pa največ zaradi tega, ker so iz-vršene v primerni velikosti. — Pred leti je tudi enketa ljubljanskih učiteljev sestavila podroben učni načrt za risanje. Veseli nas, da se je prof. Sucher pri izdaji svojega dela tudi oziral na to. Ker je pa o tem delu „Učit. Tovarš.“ že objavil oceno, ome-jiti se hočemo le na kratko opazko, ki je v oceni izostala. Avtor nam prav lepo raz-laga, kako lahko uspešno porabimo otročje risbe izpredšolske dobe pri šolskem pouku. Jako dobro so tudi izpeljane vporabe iz ri-sanja po naravi, tako n. pr. izvajanje orna-mentov iz oblike jabolka, čebulje, klavira, škarij in raznih listov. Oblikoslovne obrav-nave, se nam pa zde nekoliko preobširne, ker učitelj za tak pouk nima dosti časa na razpolago.

Krepki in nepravilni nemški glagoli. Sestavljen Pavel Novak. Iz knjige: „Nemška slovnica za samouke“, 4. izdaja. Založila Katoliška Bukvarna. V Ljubljani 1917. — Oblikoslovje nemškega krepkega in nepra-vilnega glagola nudi čisto težkoče tudi onemu, ki se je že prilastil v nemščini te-meljne slovniske pojme. Zato bo ponatis tega oddelka iz splošno priljubljene „Nemške slovnice za samouke“, ki je ravnokar izšla že v četrti predelani izdaji, dobrodošel vsa-kemu, ki si hoče utrditi svoje znanje tega važnega poglavja iz nemške slovnice. Knjižica je namenjena kot učni pripomoček v višjih razredih ljudskih šol, kjer manjka učnim knjigam za nemščino takega pregleda. Z njim bo olajšan trud učitelju in učencu. Koristila bo pa tudi nižjim razredom naših srednjih šol, predvsem tam, kjer za nemški pouk ni uvedena Končnik-Fonova knjiga. Glagoli so navedeni v nedoločniku, kate-remu sledijo temeljne oblike, te so: 1. in 2. oseba sedanjikova, 1. oseba preteklega časa v določnem naklonu in 1. oseba preteklega časa s pomožnikom „habe“ ali „bin“. V manjšem tisku so v oklepaju dodane naj-navadnejše izpeljanke (sestavljenske, pridev-niki, samostalniki), kar olajša spominu u-čenje besednega zaklada. — Cena ponatisu na lepem papirju s širokim robom za opombe je le 40 h.

Razgled.

Ministrska kriza na Ogrskem. Na Ogrskem je odstopilo Tiszovo ministrstvo. Nj. Veličanstvo je poverilo sestavo novega ka-bineta grofu Maricu Esterhazyju.

Nemški otroci na Ogrskem. Posa-mezni ogrski komitati bodo v početnicah prevzeli v oskrbo več tisoč otrok iz Nemčije. Komitat Krasso-Szöreny jih vzame 300, mesto Sibiny takisto 300.

Rane v katoliški cerkvi. Don Pe-trić v Splitu je izdal knjigo z vsebino: I. Farizejstvo. II. Klerikalizem. III. Celibat. Razpečevanje knjige je ustavljeno, in cer-kvena oblast je suspendirala Petriča za 8 dni od maše, ker je dal knjigo tiskati brez dovoljenja ordinariata.

Saksonska proti Jezuitom. Kakor zna-no, je bil na Nemškem razveljavljen državni zakon, ki prepoveduje naseljevanje Jezuitov. Saksonska vlada je v Zveznem svetu glosa-vala proti razveljavitvi in ne bo odpra-vila lastne, v saksonski ustavi se nahajajoče prevode, naseljevanju Jezuitov. Tako je sporočil naučni minister Beuk saksonskemu deželnemu zboru, poudarjajoč, da ostane ozemlje saksonske kraljevine Jezuitom tudi vbodoče prepovedano.

Vojvoda Putnik, bivši vrhovni poveljnik srbske armade, je umrl v Nici. Vojvoda Putnik je bil rojen leta 1847. v Kragujevcu. 10 let je bil načelnik srbskemu generalnemu štabu. Reorganiziral je srbsko armado. Sve-tovna vojna ga je presenetila v Avstriji, a z dovoljenjem cesarja Franca Jožefa I. se je smel vrniti v Srbijo. Po porazu Srbije je bežal v Italijo in sedaj umrl v Nici.

Nemške stranke v Avstriji prihajajo do spoznanja, da je „Nationalverband“ pod vodstvom Wolffa in Hummerja doživel poraz za porazom, da je konec nje-

govji politični veljavi v parlamentu in da bi bilo razbitje „Nationalverbanda“ sploh najboljša pomoč za nemško veljavo v pa-rlamentu. Seve da bi bilo treba postaviti Wolffe in Hummerje z Doberniggom vred na suho.

Hrvatski ban baron Skerlec odstopil. Dne 8. t. m. je podal hrvatski ban baron Skerlec demisijo, ki jo je cesar sprejel. Baron Skerlec je sicer rojen Hrvat iz ple-menitaške rodovine, a vzgojen je v madjar-skem duhu. Padel je zato, ker je padel isti, ki ga je naredil za hrvatskega bana — grof Tisza.

Grški kralj Konstantin se je odpovedal prestolu v prilog svojemu sinu Aleksandru. Kralj Aleksander je bil rojen leta 1868; vlado je prevzel po svojem očetu leta 1913. Posebno se je odlikoval kot vojskovodja v balkanski vojski. Kraljica je sestra nemškega cesarja in-to ga je menda najbolj oviralo, da ni nastopil proti nam. Korespondenčni urad poroča, da je prišel v Solun bivši francoski minister Jonart in da je ime-novan za vrhovnega komisarja Grške: Pr-votno je bil določen za francoskega posla-nika v Atenah. Ker je imenovan za nadko-misarja jamstvenih velesil, lahko odločno nastopa v imenu vseh zveznih vlad.

Ministrska kriza na Španskem. Infan-terijski obrambni odbor v Barceloni je 1. junija izročil ondotnemu kornemu zapoved-niku spomenico, v kateri je zahteval, naj vlada tudi v armadi pravičnost in enakost. V izvršitev tega namena so izvolili poseben odbor. Toda člani so bili aretirani in začelo se je proti njim sodno postopanje. Obram-bni odbor je na to v omenjeni spomenici izjavil, da je vsa armada sklenila izreči spoštljivo, da hoče izpolniti vse svoje dolž-nosti, a s pogojem, da bodo aretovanci takoj izpuščeni in dobe zopet svoje službe ter da se ne zgode nikake represalije. Dalje želi armada, da se ji naj posveča več dobrohot-nosti in da naj se oficijelno prizna odbor kot zastopnik armade. Armada je prosila za dogovor tekotom 12. ur. Ta korak je prov-zročil ministrsko krizo. — Ministrsko krizo na Španskem pripisujejo zahtevi infante-rijskega brambnega sveta, da mora vlada neizpremenjeno odobravati njegove sklepe. Vlada je smatrala to kot neznošno nasilje ter je odstopila. Kralj je hotel Garcijo Prietu poveriti zopetno sestavo kabineta, ta pa se je zahvalil. Zato je bil Dato poklican v palačo. Nato je prevzel sestavo novega kabineta.

Protinemska gonja na Norveškem. Berlinski filharmonični orkester je nameraval prirediti v Kristijaniji pod vodstvom sla-vnega nemškega dirigenta Nikischa vrsto koncertov. Norveško časopisje je pričelo proti tej prireditvi divjo gonjo in končno je policijsko ravnateljstvo v Kristijaniji kon-certe sploh prepovedalo, češ, da se je bati nemirov, če pridejo nemški umetniki v Kristijanijo. Nemški poslanik je po nalogu nemške vlade proti temu postopanju nor-veške policije protestiral, toda norveška vlada je protest kratkoma odklonila. Kakor znano, so nameravali prirediti nemški Fil-harmoniki nedavno svoje koncerte v zapadni Švici. Tudi tam se je namera ponesrečila ter niso mogli dobiti niti v Zenevi, niti v Lausanneu nobene dvorane.

Posvetovanje Poljakov v Stockholmu. „Nowa Reforma“ poroča iz Berolina: V Stockholmu je bil odprt te dni poljski kongres, ki se ga je udeležila cela vrsta odličnih poljskih zastopnikov iz vseh polj-skih krajev: politiki, publicisti, dostojanstve-niki, posestniki, člani poljskega državnega sveta. Na dnevnem redu čakajo rešitve ta-le vprašanja: — 1. Ali naj se združi Poljska z Rusijo ali s centralnimi državami, ali naj se osnuje kot popolnoma samostojna država? — 2. Ali naj bo Poljska monarhija ali republika? — 3. Če monarhija, kje iz-brati vladarja? — 4. Ali naj se zadovolji Poljska samo z ozemljem bivše Kongresne Poljske, ali naj se zahteva združitve vsega poljskega ozemlja, ki je bilo dosedaj pod Rusijo, Avstrijo in Nemčijo? — 5. Kako naj se uredijo finance nove države, ali naj se v tej zadevi prosijo za pomoč nevtralcu? — 6. Rešitev gospodarskih vprašanj, pred-vsem obnovitev onih krajev, ki je je opu-stošila vojska.

„Južna Avstrija“. Praška „Union“ piše: Dočim zahteva nemško-narodni program, naj bi se na severu države kraljestvo češko razdelilo v kakih 15 okrožij, ki naj bi spre-jela funkcije namestništva in deželnega od-bora, in bi radikalna smer hotela kar od-praviti namestništvo in deželni zbor, jim je pa na jugu na potu ekstenzija blizu čisto slovenske vojvodine Kranjske. Ali, tu se ne da nič doseči ne z delitvijo, ne z zaokro-ževanjem. Med 520.700 Kranjci avstrijskega državljanstva je summa summarum 27.905 Nemcev. Med 11 političnimi okraji nima niti eden nemške večine, še celo nekdanja kočevska deželica izkazuje dvetretjinsko — slovensko večino! Edino le kočevski sodni okraj ima nemško dvetretjinsko večino: 13.921 Nemcev proti 4689 Slovencev. Zato so Nemci presedlali in so mesto delitve